

ANY IV

NÚM. 165

BARCELONA 23 OCTUBRE 1891

Copia fot. de M. Matorrodona

CRÓNICA

DE que molts pobres que trovem pels carrers de nostra ciutat siguin pobres de ofici y no de necessitat, no hi ha cap dupte.

A mi ja m' ho habían explicat aixó de que hi ha gent que apesar de tenir un ofici y bons *quatre quartos* pera treballar prefereixen viurer a costa dels *germans*, pero 'm resistia a creureho.

—¿Veus aquell cego, me deyan passant per la portalada d' una iglesia; donchs hi veu mes que un vista de Aduanas.

—Reparas ab aquell coix?, pues si poguesses entrar a casa seva, veurías com vá mes dret qu' un ciri pasqual.

—Fixat ab aquell manco de la má dreta, donchs no ho es; pórtal en un lloch que ningú os vegi, pégalí una bufa, y de segú qu' ell ab la mateixa má del bras manco, te 'n tornarà un altra de mes solemne que la de 'n Marcos de la Passió.

¿Com es possible tant fingiment? he pensat jo infinitat de vegadas.

Y es molt natural, segons he sentit dir.

Ultimament m' he enterat d' alguns casos que m' han desfet del tot lo dupte.

Avans no ho sabia, pero ara comprénch que ab aixó de la classe dels pobres hi ha un sens nombre de abusos. Y en lo meu concepte aquesta pléyade de ganduls que 's fingeixen pobres, demanant la pública caritat, perjudican considerablement als verdaders pobres que ho son de debó y la necessitan.

Sè de mes de quatre vividors que 'l producte de las caritats lo destinan a pagar la contribució d' alguna finqueta que posseixen, y ab lo restant compran los millors talls de la Boquería.

Alguns, y sobre tot algunas, la major part d' aquestas endoladas mendicantes que a altas horas de la nit veyém en los recons dels carrers mes foscos ab un vel tirat a la cara, no necessitan lo que recullen... Y consti que ho sé, y ho créch ara perquè m' ho van fer veurer.

De manera que, no sols en l' alta part social hi existeix la crápula y 'l fingiment, com demostra en las sevas celebradas *Pequeñeces* lo pare Coloma, sino que també está entre 'ls sérs que en lo mon passen per rebre la pública caritat.

¿Assegurarian vostés que la senyora ben vestida y adornada, que disfruta bona posició, y que en plena claror de día passa pel nostre costat ab orgull, no es la mateixa mendicanta que la nit passada hem afavorit ab una moneda de cinq céntims, sense véureli la cara?

¿Respondrían de qué, 'l cego a qui havém fet caritat sortint d' una iglesia, no es lo mateix menestral que 'l diumenge hem trovat fent una pollastrada a la montanya.

Consti que aixó no es insultar la miséria. La verda-

dera miséria es sempre de planyer y deu afavorirse; pero fá ira 'l considerar aquestos fets, probats, si senyors, probats; vis os per ulls serens y contats per personas de confiança entera, quals fets constitueixen un robo a la verdadera miséria, demostren una avaricia social, infame y repugnanta, y en fi... per si algú posa en dupte lo que aixó puga ser cert, escoltin lo adelantada que está a Londres la *carrera de pobre*, segons conta un periódich d' aquella Babilonia y que nosaltres traduhim literalment:

„En aquesta Capital abundan molt las escolas de mendicitat. Los *mestres* no amagan lo seu ofici y fá poch temps, lo *professor* Llätzer Resnay ha fet fixar en várias ciutats inglesas anúacis concebuts en aquestos termes:

Lo Professor Llätzer Resnay ensenya l' art de demanar caritat en sis llissóns. Se garanteixen bons resultats. Carrer... n.º... etc.—No hi ha persona honrada (si no es tonta,) que en sis llissóns no aprengui l' art de viurer a la esquena del próxim.“

Aquest *mestre* també admet pensionistas. Las criaturas que se li confian coneixen en poch temps lo modo de convertirse en coixos, cegos y geperuts sense que sos membres corrin perill. Ademés aquesta Agéncia, posseheix una riquissima collecció de feridas, ilagas, y gangrenas divinament imitadas del natural. Mediant una cantitat bastant enrahonada óbtinen sos *deixeples* certificats falsos de sas doléncias, é indica 'ls puestos hont es mes probable treurer bon producte de l' ofici de pobre.

La casa Resnay conta ab moltes Sucursals en provincias.

¿Qué 'ls sembla aquest desvergonyiment dels inglesos?

Aquí a Barcelona com al principi d' aquesta CRÓNICA espresso, aixó y molt mes fan los *pobres* que trovem pels carrers, pero encare cap Agent, que no dupto de que n' hi hagen, ha tingut la poca vergonya de ferho públich per medi d' anuncis, ni molt menos d' establir Agéncias y sucursals ab l' mateixa frescura que aquell que *planta* una droguería ó establiment qualsevol.

DOCTOR GERONI

DOLORA

I.

—¿No ho sabs?, li váren dir, ¿no ho sabs encare?

—No sé res encar, no.

—Donchs ton oncle s' ha mort!.. Ja 't dich pobre home.. Y a plorar ne comensa lo nevot.

II.

Aquesta fatal nova, trastornantlo, lo fa pensá un moment sobres lo mort, pero 's resigna molt, puig que li deixa lo difunt, un grapat de patacóns.

III.

—Éts molt felís, xicot!... Ton oncle a viurer ha tornat per miracle misterios...

Y 'l nevot renegant, foli, sens ventura, a qui la nova diu, ni un mot respón.

ANTONET DEL CORRAL.

Al noy de las pessigollas

The huet... Octubre 1891.

Estimadíssim company:
La téva carta he rebut
y convenientme los pactes
qu' en ella 'm fás tan apunt,
sense pensarho ni mica
te contesto, com es just,
á fi, de que, comparant
dels Patagóns las costums
ab las costums espanyolas,
quedis del tot convensut
de que, 'ls que passen per *cafes*
no ho son tant, no, de segú
com alguns que 'l nom se donan
de, *sectaris* de la *llum*.

Que 'm trobo en la *Patagonia*,
vuyt dias fará dilluns,
y estich tan content de viurehi
que d' ella 'n Pau ja no'n fuig.
¡Que haig de fugir!, si es la terra
mes rica que no *Estambul*
y 'ls seus habitants tan *dignes*
que 'l mes *digne* no 'ls refuig.

No nego, no, que al principi
al mirarlos tan *morruts*
ab un cap de *toro indómit*
y una fatxa de *avestrús*,
tement per la sèva vida,
se 'n recela 'l més poruch,
pero, tractantlos un' hora,
vejent que ha sigut injust
olvida tota temensa
y no habenthi altre recurs
la má d' *amich* los hi dona
y fins los tracta de *tu*.

Cap d' ells sab lo qu' es *enveja*,
cap d' ells sab lo qu' es orgull,

son homes ab cor de nin
y encar' que *salvatjes*, púrs.

Com que ignoran que es *miséria*
y saben prou pel seu us,
es un *Séneca* l' mes tonto
y un *Rostchild* l' mes perdut.

Asables en lo seu tracte
son, y encara que forsuts
mes mansos que no cap xay,
mentre no 'ls maltracti algú;
pero si un vil se propassa
á inferirlos un insult,
si cau á las sévas *urpas*
ja pot dir que oli ha begut.

Honrats fins al moll dels ossos
no toleran cap *gandul*,
puig qui no trevalla, *roba*
la *pitansa del comú*.
De *emplevats*, molt poch se 'n vehüen
y 'ls poch ho son pel tribut,
que deu tot home á sa patria,
y no per viure com *turchs*.

Res de *Civils* ni *secretas*,
res de *guardas de consums*,
res de *polissóns* y *guras*,
tipos tan sols coneguts
entre gent civilisada
que desconeix la virtut
y necessita que un *freno*
detinga l' seu *mal impuls*.

Aquí l' un se guarda al *altre*,
de *jutge* no n' es ningú
y ho son tots, contra 'ls *malvats*
sempre l' castich está apunt.

Tu l' has *feta?* donchs la *pagas*
tant si ets *drapayre*, com *Duch*,

¡per administrar *justicia*
ja es prou bó tot' home just!

Aixís es que los *notaris*
y *advocats* omplen poch tulls
de paper... pero ¿qué dich?
¡si aquí no se 'n troba ni un!

¡Ay, pobre d' ells, si 'ls trobavan!
estich cert que als dos minuts,
los farian fer *gimnástica*
penjantlos á dalt d' un *sauch*,

Ab aquest *dato* tan sols
compendrás, tu que no ets *llús*,
que 'ls *Patagóns*, son *personas*,
poch amigas de *tribulls*
plets, *enredos* y *masegas*,
aquí tothom viu segur
de que fá mes mal la *ploma*
que un disparo de trabuch.

Per xó apenas ningú *escriu*
y com que no *escriu* ningú
ho haig de fer de *amagatotis*,
si no ser *criticat* vull.

Aquest es l' unich motiu
que *curt* sigui l' meu *discurs*
encara que ben mirat
es millor que sigui *curt*.

Puig en la próxima carta.
podré donarte mes *llum*
sobre la gent *patagona*
entre la qual só un *intrús*.

Finaliso encomanante
ja que ser estens no puch,
que no olvidis, al *amich*.

PAU DE LA LAYA.

Salut.

LOS QUE BUSCAN PELS AL OU

N'hi han molts que essent poch fidels
van buscant lo que 'ls convé,
y encar qu' un ou, pels no té,
ells á n' el ou troban pels;
donchs si acás voleu sabé
ben cert y segur qui son
los qu' així explotan lo mon,
escoltéu y 'us ho diré.

Primerament; l' *advocat*
á lo qual confieu un plet,
y 'l trobeu avuy distret,
demá alegre ó capficat,
que al dirli si hi ha res nou
ell la cosa va allargant...
enviéulo á dida al instant;
es que busca pels al ou.

Si may algún expedient
esperéu de l' *alcaldía*,
y l' oficial, *no hay tu tia*

vos contesta, y fuig rient;
y habentvos marejat prou
avuy fuig y demá 'us crida,
al moment *enviéulo á dida*...
es que busca pels al ou.

Si un día volent casarvos
aneu á trobá á un *rectó*,
y us contesta avuy aixó,
demá alló... per fastidiarvos,
que... doctrina no sab prou
lo promés, que... no pot ser...
que... costará algún diner...
¡Fora!, busca pels al ou.

Si un metje aneu á buscá
per fer una operació,
y fent l' orni diu que... alló...
no sap lo que costará,
que... la situació 'l con mou...
mes... en fi... que... ja... que bé...

¡Fora! ¡empenta y al carré!
També busca pels al ou.

Si may comprant un *queniurer*
miréu si es adulterat,
y 'l tender mitj sofocat
y confós se posa á riurer,
y com que á valtres vos cou
la vritat volguent saber
busca excusas lo tender,...
es que té pels aquell ou.

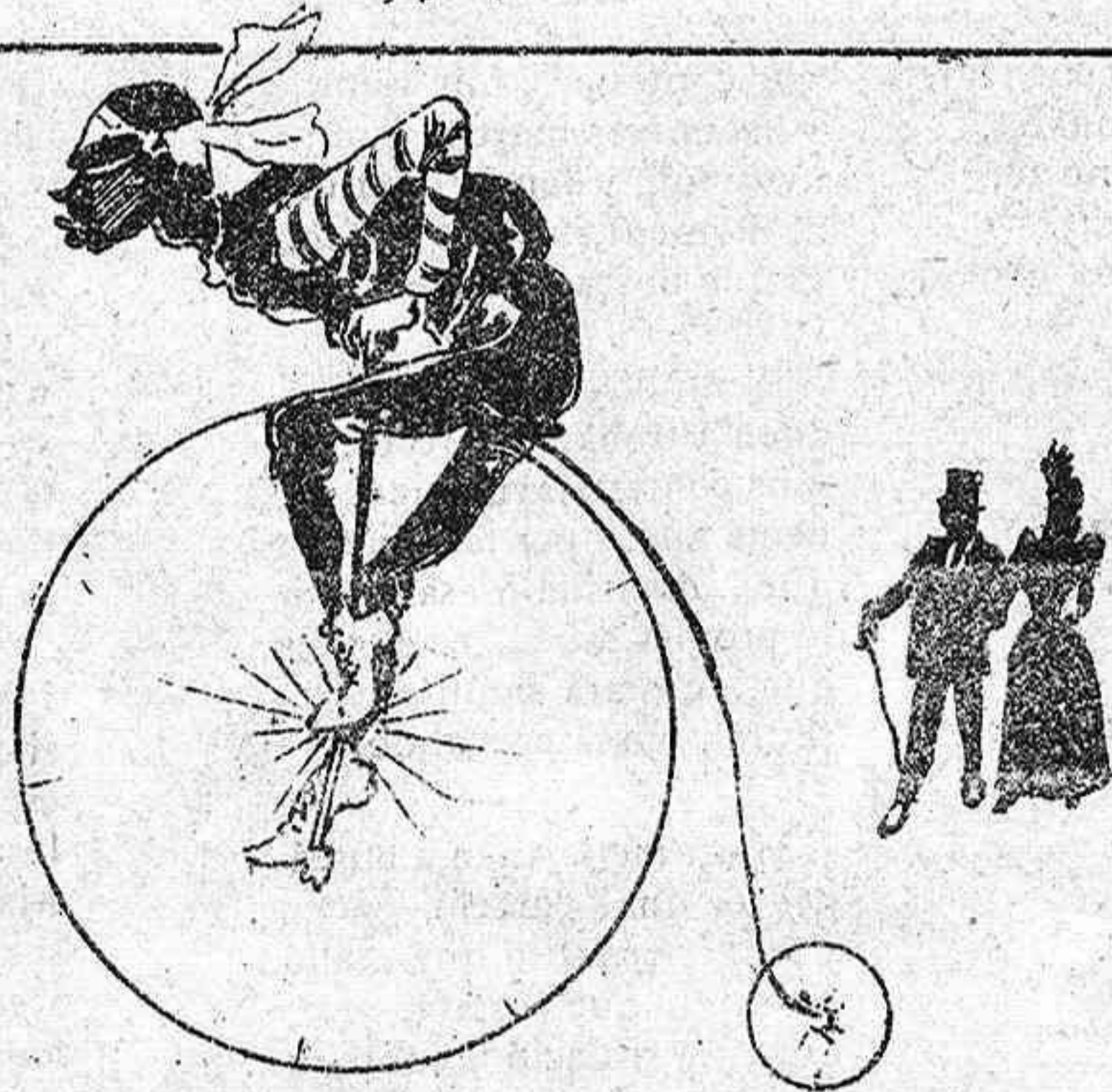
No sé pas, lectors fidels,
si cavilant nit y día,
esplicarvos jo podria
los que á n' el ou, búscan pels.
Aixís, sens contemplació,
si algú may buscantvos vá
algún pel allí ahont no n' hi ha,
garrotao que te crió.

JAUME PIQUET

GOMA

¡Adeu pitera! Nas d' esberginia, boca de drach.
A veure si veyentme dalt de caball, encara 'm
dirá, com sempre, que só baix.

—Aixó d' aná arrupit peis carrers y disfressat
en aquest temps.... Creume, Roch, que aquest
home porta cúa.
—Ja ho veig, Rita, ja.

CASSADORAS

Sense escopeta y res mes; no mes tinch que presentarme y ¡puf! ja n' he cassat una pila.

Ab aquestos aussiliars, no faig més que doná una petita volta y torno ab lo sarró plé.

⇒ L' AGULLA ⇒

Drama póstum en tres actes y en vers,
de D. Francesch Pelay Briz.

HÉM cregut sempre y seguim creyent, á pesar de que las modas francesas suposin un' altra cosa, que al teatro ningú hi assisteix per apendre. Lo teatro es una diversió, que com totas ha d'esser moral, ab lo qué; tampoch fem lliga ab un' altra moda francesa que té en Espanya alguns adeptes; y en las diversions, no s' hi va ab l' objecte que 's vá á las cátedras universitarias ó en las sessions académicas; lo nom ho diu: diversió, per divertir.

Ab aixó, los que opinan que tota obra escénica ha de tenir un fi moral determinat, s' equivocan; pot tenirlo, sí, pero no es precís que 'l tingui. Hi ha moltíssimas produccions dramáticas que ténen aquest propòsit y que á las pocas representacions, sino á la primera, s' han retirat per no representarse may més. ¿Per qué? Perque careixen de las condicions que son indispensables á aquest género literari; perquè l' argument no té interés.

En cambi, veyém moltes y moltes produccions ahont no 's desarrolla cap fi trascendental y que se sostenen llarch temps en los cartells y que 's reproduen una y altra temporada. ¿Perqué? Per qué 'l seu argument interessa al públich.

Es evident, donchs, que 'ls que concórren á las funciones teatrals, hi concórren per interessarse en la faula que devant d' ells se desenrotlla en l' escena.

Per altra part, las obras dramáticas son artísticas, y de consegüent en ellas s' hi ha de produhir bellesa. De manera que, en nostre concepte, tampoch están justos los que condemnan algú que altre esclat líric que 's noti en un drama ó en una comédia. Convenim en qué del lirisme no se 'n deu abusar, pero no en que no se 'n deu usar.

En los dramas s' hi manifestan passions, que per exposarlas, desenrotllarlas y perquè produen lo desenllás, (y tot aixó en l' espay d' un parell d' horas), s' han de presentar ab vehemencia en las situaciones més culminantas y á n' aquí no hi dissona pas una pinzellada de lirisme. Ja ho sabem que es convencional; pero ho es com tot lo de teatro, comensant pel parlar correctament de tots los personatjes, ja siga en vers, ja en prosa, y acabant per la combinació d' efectes perquè 's produen las situaciones. ¡Qué no es convencional en lo palco escénich!

Lo malhaurat mestre en Gay Saber, D. Francesch Pelay Briz, era ab justicia, apreciat per un dels nostres millors poetas, que había escrit en tots los géneros literaris de poesia, distingintse en las llegendas, que es lo género d' enllás entre la poesia lírica y la dramática. També había donat á l' escena algunas produccions, pero cap, á nostre modo de veure, tan acabada com *L' Agulla*, ab la qué ha inaugurat aquesta temporada 'l Teatro Catalá de Romea.

L' Agulla, que 'ns ha portat á fer las consideracions ab qué hem comensat, no es un drama á la francesa; no 's proposa en ell resoldre cap problema, ni es d'

aquest realisme de la nova escola, que molt sovint ratlla en l' inverossimilitut per l' afany maniátic de prescindir de tota bellesa y d' exajerar los sentiments y situaciones menos dignes.

Es lo drama del senyor Briz, un' obra escénica, sencilla d' argument, pero que interessa vivament al espectador, y aquesta es per nosaltres la qualitat més essencial en las produccions escénicas. ¿Qué se 'n treu de que un drama porti un fi, tan trascendental com se vulgui, si 'ls oyents s' hi adórmén ó parlan ab lo vehí per no aburrirse?

Calderón en molts dels seus dramas y Alarcón en totas las sévas comédias se proposavan un fi determinat, com ja ho indican los títols *La vida es sueño*, *La verdad sospechosa*, etc., pero no 's descuidavan per aixó de donar interés á los seus arguments, perquè comprenían que sense l' interés no tindrían aceptació las obras. Tirso de Molina, en cambi, era un dels autors més aplaudits, y encara avuy día veyém ab gust moltes de las sévas comédias d' intriga, cap d' ellas ab altre objecte que entretenir y divertir al públich, per la manera interessanta ab qué 'ns presenta las sévas ficcions.

Hi ha espectadors més aficionats al género dramático que al cómic, y altres que prefereixen aquest á aquell, pero tots volen que lo que veuen demunt las taulas, los interessi. Aixó, aquesta qualitat *imprescindible*, la té l' obra que 'ns ocupa.

En *L' Agulla*, que per altra part es notable pel seu llenguatge, la séva versificació y 'l seu diálech, se segueixen ab afany per part dels oyents totas las escenas, s' acaba cada acte ab desitj de sapiguer lo que pasará en lo següent, y en una paraula va creixent l' interés fins arribar al trágich desenllás, ab efectes de bona lley.

Es cert que en algunas escenas, pero escenas apasionadas, hi notarán lirisme aquells que fins una figura retórica hi troban de massa en un drama, pero no es exacte que d' aixó n' hi hagi un abús; y no pòden trobarhi mica en las mo'tas escenas de *L' Agulla* en qué no hi predomina una passió.

Los caràcters dels personatjes están, en general, ben sostinguts. Lo de la protagonista es lo més indecís en algunas situaciones; de manera, que hi ha escenas en que dona lloch á fer duptar si 'l seu promés te rahó en recelar sobre l' amor que ella li demostra. Si aquest recel lo tingués solsament lo protagonista, res voldria dir; però que per la manera d' obrar d' ella en determinats moments, lo tingui 'l públich, es prova de que ella n' está ben ficada en lo quadro.

Lo protagonista, si bé está més ben delineat, y es lo de major lluhiment en l' obra, no es acabat del tot com lo del marino y dels dos criats, los quals, sobre tot los dos últims, que encara que de segon terme, son inmillorables.

L' esmero de la direcció y la representació de *L' Agulla* son acreedoras al major encomi. Las figuras se manejan desembarassadament demunt l' escena fins en las situaciones més complicadas.

Los actors, perfectament possehits dels seus respectius papers, contribueixen al millor éxit de l' obra, y encara que en totas es aixó exigible, es d' aplaudir que en aquesta hi posessen especial cuidado per respecte á la memoria del autor, á qui tantas joyas deu la moderna literatura catalana.

Lo senyor Riutort desempenya la séva part á la perfecció; las senyoras Clemente y Monner y 'ls senyors

Borrás, Soler, Martí, Capdevila y Santolaria 'l secundan molt bé.

Pocas vegadas s' ha vist en lo Teatro Catalá un estreno acabat com lo de *L' Agulla*. Segueixis aquest

camí en tots los estrenos, que hi guanyarán los actors, los autors y 'l prestigi del nostre Teatro.

CONRAT ROURE.

LA GANSÓ DEL SET Y MITX

Set amors me tenen folla,
set amors;

Set amors ¡vaja una colla
de aymadors!

L' un me diu que soch bonica,
l' altre 'm diu que per mi 's mor
¡quina sort!

l' altre 'm diu que 'm farà rica,
si li dono l' meu amor.

Un me diu que soch ingrata,
l' altre 'm diu que 's torna sech
¡Jo no ho crech!

l' altre 'm diu:—Párlam en plata—
y ni un ral tan sols li dech.

Un me diu.—Si be 's repara
son fils d' or los teus cabells,
y á parells
adornan ta hermosa cara
las magnólias y clavells.

Sentint tanta d' amoreta
mon cor queda satisfet,
¡ja está fet!
per mes que 'm diguin coqueta
jo no 'n deixo cap dels set.

Tots set joves nit y día
me segueixan al compás,
y ni un pás
puch dar sens la policia
del amor al meu detrás.

Tan bell punt ne surt l' aurora
ja s' adonan los vehins
¡vaja quins!
dels set gats esperant l' hora
y la rata s' está á dins.

Si es de nit no puch sortir,
se passejan 'munt y avall,
¡quin treball!
l' un gemega y fá un sospir,
l' altre canta y fá un badall.

Ja us dich jo qu' estich guardada
y 'l meu cor diu satisfet;
¡ja está fet!
de tots set vull ser l' aymada,
la volguda de tots set.

L' un m' envia conjitura,
l' altre natas y pastells
á parells,
per mi queda la *dolsura*,
l' *amargura* sols per ells.

L' un á dins d' una capseta
me regala un anell d' or
per recort,
y l' meu cor tan de *coqueta*
quasi be 's conmov d' amor.

Qui un vestit, qui una agulleta,
qui un vano, qui un brassalet,
á preu set,
parant sempre (la má dreta)
m' aprofito de tots set!

Tan sols falta que un *mitx home*
ara 'm surti per espós
y tots dos
que 'n fariam ¡uy de bromal
jo *tranquila* y éll *ditxós*!

Ne tinch set, ja 'm plantaria
mes tinch por d' algún *esquitx*,
tinch desitj
de *mitx home*, si 'm sortia
estich certa que faria
á tot' hora *Set y mitx*.

Set amors me tenen folla
¡set amors!
Set amors ¡vaja una colla
de aymadors!

JOSEPH M.³ CODOLOSA.

ERA 'L MAN

Dintre el castell de las Pedras
y al mitx de luxosa cambra,
el Baró de Tras—figuera,
pica de peus, y balla de rábia.

Te una cara com un bót,
ja s' ensopeix, ja 's desmaya,
ó ja llansa uns esbufechs,
que sembla que al ventre, li juga una manxa.

Assentats á vora d' ell,
y mirantlo ab trista cara,
tots sos parents y adalits,
á cada moment, li aixugan la baba.

Somicant, la baronesa,
escalfa 'l llit y bull aygua,
amaneix uns vomitius,
y fá molts viatges ab la palangana.

La causa d' aquets treballs
es qu' ell ha anat de gatzara,
y contan que en algun tech,
li han dat enmatzinas, de matar las ratas.

Tots creuen que un seu vehí,
gelós de sa anomenada
mal intencionat y vil,
li haurá preparat, aquesta emboscada.

Las dents pétan de malicia
y alguns esmolan las armas,
jurant que prompte pendrán,
de cosa tan lletja furiosa venjansa.

Lo mes atrevit de tots,
vers el baró s' adelanta
y ab veu de fidelitat
li diu, un cop beu, li para la basca.

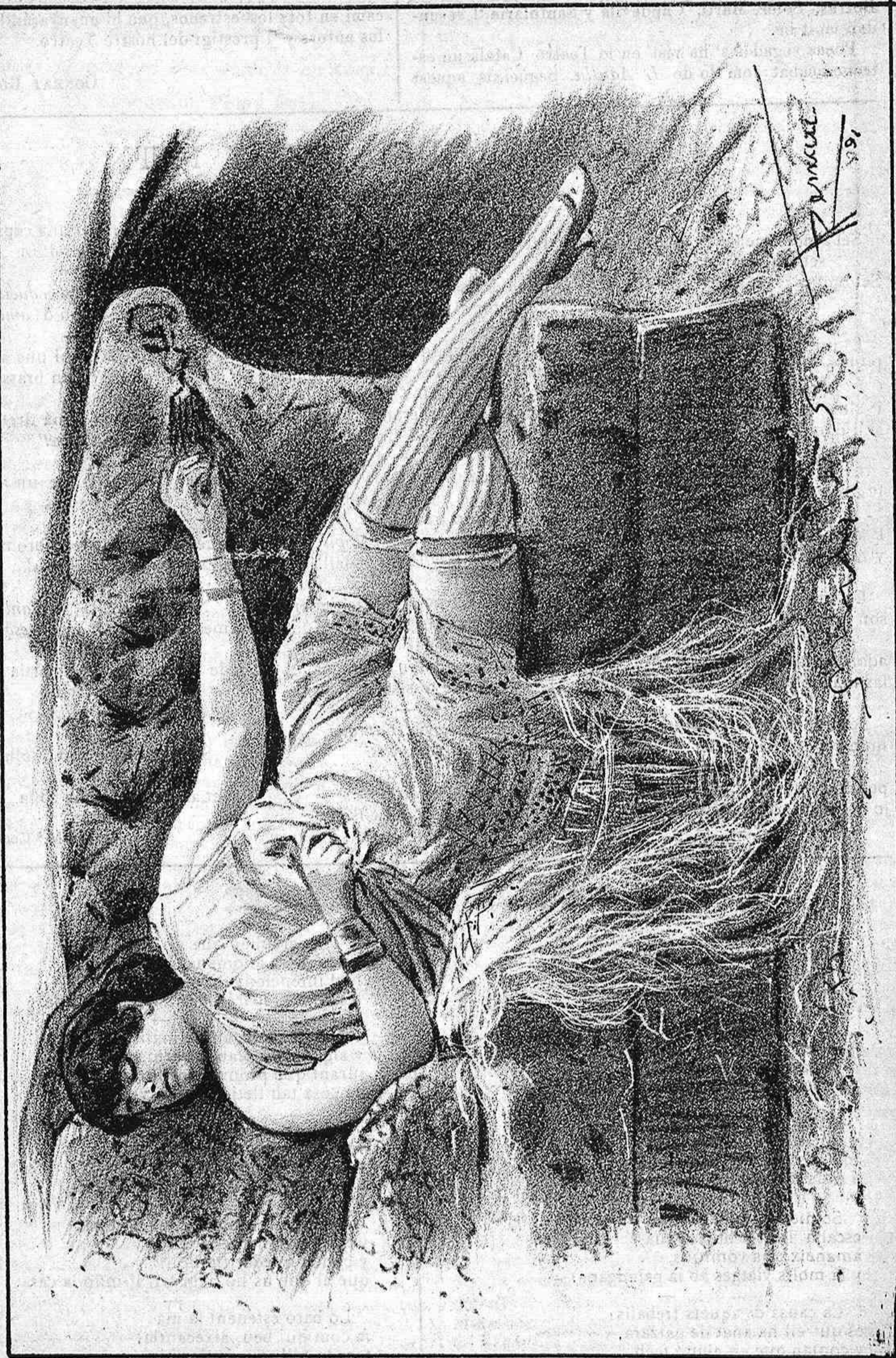
—Conteu, senyor, com ha estat
y que us dona pena tanta
y podeu quedar tranquil
que al que us ho hagi fet, li inflo la cara.

Lo baró estenent la má
fa com qui beu, aixecantla,
tors lo coll, queda dormit,
llensant d' ayguardent, tremenda bravada.

UN POETA DE SECÁ.

LA TOMASA

I A MITJDIADA

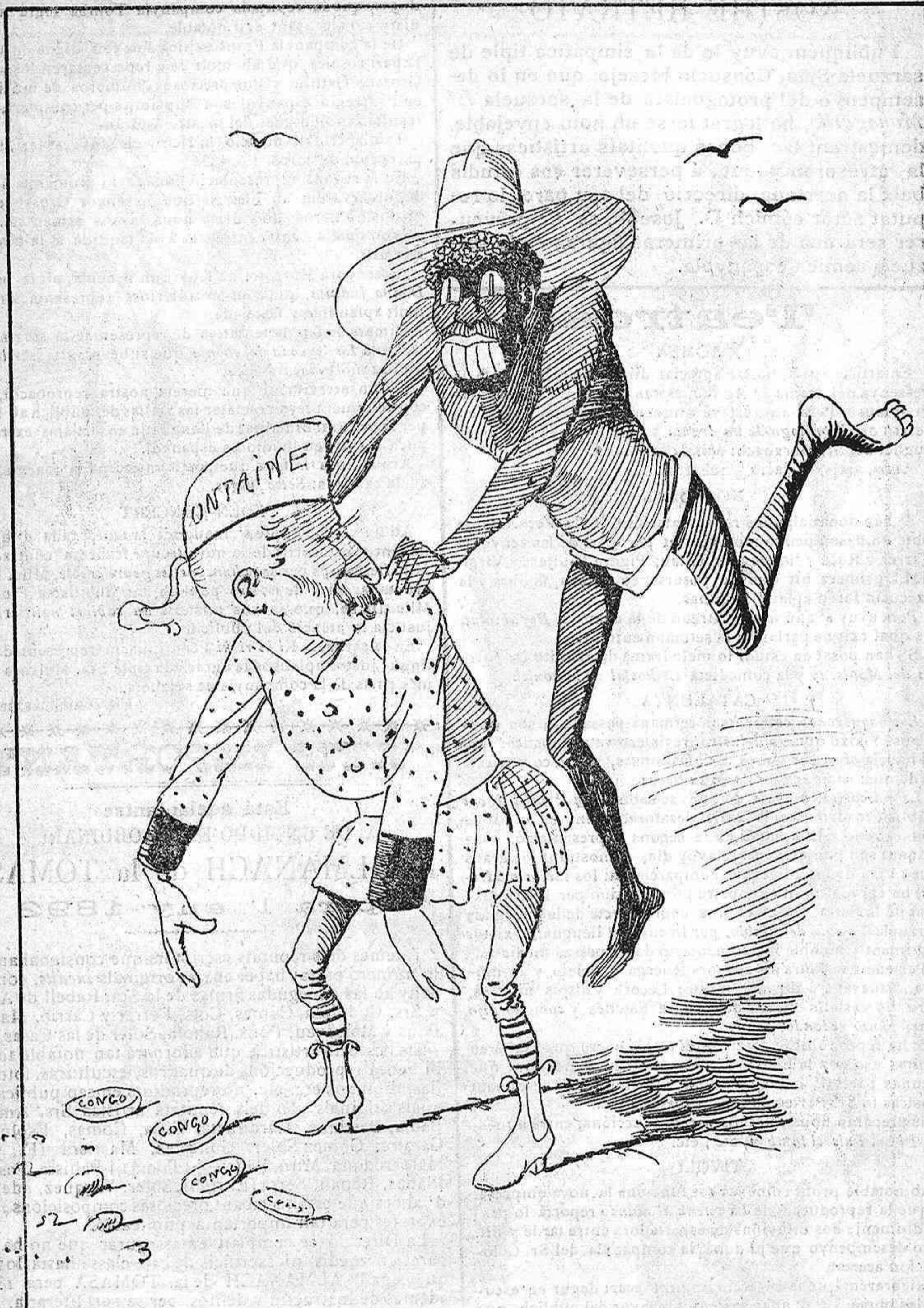

Copia fot. de A. Esplugas

No mognin algarabía,
que no la despertin ipsit!

perqué ha de guanyar de día
lo que pert vetllant de nit.

INDUSTRIA FULERA

Te deixo aquí reventat
si després que he fet tan bombo
vèns a imitar lo sabó
dels meus principes del Congo.

NOSTRE RETRATO

Publiquém avuy lo de la simpática tiple de sarzuela Srta. Consuelo Mesejo, que en lo desempenyo del protagonista de la sarzuela *El Monaguillo*, ha lo grat ferse un nom envejable, demostrant las bonas qualitats artísticas que la atresoran y que, á perseverar sos estudis baix la acertada direcció del seu pare, lo reputat actor cómich D. Joseph, es de preveurer será una de las primeras figuras en la sarzuela cómica espanyola.

Teatros

ROMEA

En article apart, nostre apreciat director Sr. Roure, fá la ressenya del drama *L' Agulla*, estrenat ab tant extraordinari aplauso. Pera ahir estava anunciat l' estreno en aquest teatru de *El prólogo de un drama* y pera lo divendres lo del juguét del Sr. Marxuach: *Matalas callando*.

Aixís, aixís, variació y que duri.

NOVEDATS

S' han donat algunas representacions de *La Vocació*, que obté un desempenyo molt ajustat per part de las senyoras Ferrer y Roca y 'ls senyors Tutau, Pigrau, Guitart y Virgili. La primera nit que va posarse en escena, la obra y la execució foren aplaudidíssimas.

Pera avuy s' anuncia l' estreno de la comédia *Rey absolut*, de qual éxit ne parlarém la setmana entrant.

S' han posat en estudi lo melodrama de aparato *La payesa del Montseny* y la comedieta *L' hostel de la bonica*.

CATALUNYA

Los boquerones, estrenats la setmana passada ja son á can Taps. Y aixó que un *il·lustrat* revistero va pronosticar que hi hauria obra per temps. Sr. Dallonsas, ja veu com es cert lo de que: *nadie es profeta en su tierra*.

La mascarita, á pesar de que se sabia que l' intel·ligent públich madrilenyo la xiulá desafortadament en la nit de son estreno y la aplaudi en la segona representació, continuant son bon éxit encare avuy dia, demostrant los graus que *calsan* de intel·ligencia é imparcialitat los *sabios madriles*, ha agradat molt en nostre públich sino per la originalitat de la lletra, ja que es una còpia exacte de la coneguda sarzuela *La cola del diablo*, per lo cult del llenguatge, xistós argument y notable instrumentació de las pessas musicals.

Perteneix la lletra als senyors Ruesga y Prieto y la música... anavam á dir del mestre Lecock y altres mestres, pero 'ls cartells diuhen del mestre Estellés y como lo dijo Blas, *punto redondo*.

S' ha reproduhit la sarzuela *El teatro nuevo* que excitá en moltas escenas la hilaritat en lo públich, demostrant que algunas parts l' habian ensajat cuidadosament y donant mostrás lo Sr. Portes de ser un *forsat atleta*.

Se preparan nous estrenos y reproduccions, entre aquestas *El Sr. Luis el tumbón*, etc., etc.

TIVOLI

Ab notable profit comensá sas funcions la nova empresa, ja que la reproducció de *La vuelta al mundo* reportá lo pasat diumenje dos diluvions de espectadors entre tarde y nit.

Lo desempenyo que hi doná la companyia del Sr. Colomé, fou acertat.

Celebrarém que la Direcció tingui l' acert degut en escullir las obras, á fi d' anar sostenint lo favor del públich, que ab tan bona voluntat assisteix á aquest teatro.

GAYARRE

Ab regular éxit se representá la coneguda opereta de Suppé: *Bocaccio*, y ab igual resultat la de Audran: *La Mascotta*, anunciada per primera vegada en italiá, ignorant sen

dupte, que la reputada companyia Tomba lo grá aqueixa distinció alcansant éxit notable.

De la companyia Franceschini sols fou digna de aplauso la part cómica, que ab molt *chic* representaren los senyors Grossi y Gallino y dos preciosos números de música que en l' arreglo espanyol son suprimitos per complert, y que resultan molt dignes del mestre Audrán.

També criá l' atenció, lo rich y elegant vestuari, tant de parts com de coros.

En la segona representació donada lo diumenje á la tarde, observarem ab disgust que lo senyor Grossi suprimí 'ls dos números de música nous avans esmentats. ¿Que no son iguals 3 rals, entregats á la taquilla á la tarde que á la nit?

La senyora Morroto, ha fet ja son benefici, ab la popular *Donna Juanita*, que com en anteriors representacions fou molt aplaudida y festejada.

Dimars se feu la tentativa de representar la sarzuela espanyola *La leyenda del monje* que si bé resultá ser *leyenda* hu fou molt *macarrónica*.

Es un atreviment que mereix nostra reprobació, pues continuament feyan esclatar las riallas del públich ab lo dir, per la natural dificultat de llenguatge en artistas extranjeros poch versats en lo idioma espanyol.

Are no més 'ls falta que posin en escena la coneguda sarzuela catalana: *Setze jutges*.

EDEN-CONCERT

Ab un verdader ple s' inaugura la temporada d' hivern, habent sobressortit de la nova *troupe* francesa contractada, Mlle Descamps per sas *chansonnettes genre creòle*, Mlle. Pacra, artista favorita de nostre públich, los duettistas Florins y Mlle. Dicka, que en sos misteris *du cabinet noir* crida ab justicia la atenció del públich.

En la sarzuela *Ki ki-ri-ki* á continuació representada, obtingué justos aplausos la agraciada tiple Sra. Molgosa y demés parts de la companyia de sarzuela.

UN CÒMICH RETIRAT.

AVIS IMPORTANT

Está adelantantse
DE UN MODO EXTRAORDINARI
lo ALMANACH de la TOMASA
pera l' any 1892

Además dels reputats escriptors que consignabam en lo número passat haber enviat originals *inédits*, contém avuy ab las conegudas firmas de la Sra. Rabell de Ayné, y Srs. Codolosa, Comas, Cots, Ferrer y Carrió, Marull, Pons y Massaveu, Pous, Rahola, Soler de las Casas, etc.

De la secció artística que adornará tan notable tomo, hi haurá reproduccions de quadros, esculturas, fotografias, dibuixos etc. etc. no reproduits en cap publicació, quals originals son dels reputats artistas Srs. Amigó, Badía, Bastinos, Cardunets, Cilla, Comas, Esplugas, Galofre, Gomez Soler, Gonzalez, Masriera (F. y J.) Matorrodona, Miró, Padró, † (Tomás,) Pahissa, Passos, Planas, Renau, Serra (Enrich), Soler, Vazquez, además d' altres que están acabant preciosas composicions fetas expofés pera tan importanta publicació.

La Direcció se complau en assegurar que no ha reparat en medis ni sacrificis de cap classe hasta lograr que siga l' ALMANACH de la TOMASA pera 1892, además de instructiu y delitós per sa part literaria, un verdader museo de obras artísticas.

Los Srs. Corresponsals que no hagin enviat nota del número de exemplars que necessitin, poden ferho á la major breuetat á fi de no quedarse sense poderlos servir.

LA TOMASA
BARREJA

—¿Uns guants? Vaig al moment.
—Digui á las noyas que surtin, que ellas ja
'm saben la mida.

—¿Ara li donas sucre y li acabas de donar
una galleta? Si que 'l tens enllepolit, noya.
—¿Com que 'm fa tanta companyia quan
tu ets fora?

Si es vritat que 'ls llamps buscan las
punxas, aquí tenen per recrearshi.

A Valencia, durant la corrida de toros del dia 11, va ferse fosch, y 'ls espasas no váren volgué exposarse á matar l' últim toro á las palpentas. Tregueren los mansos y 'l toro no va volguer seguirlos al corral. Tregueren las vacas y tam-

poch. Y 'l públich, no moventse de la plassa á pesar d' un pregó que va manar fé 'l president.

Al últim, á las set del vespre 'ls municipals y guardias civils váren fer sortir al públich.

Peró 'l toro 's va quedar á la plassa contemplant com tothom se 'n anava.

Velshiaquí un espectacle que cap toro l' había vist.

Prop de Sevilla ha sigut robada una noya de 15 anys, per un casat que 'n té 42.

Aquest home podria esser pare de la robada, pero ell deu volguer fer veure que hi podria tenir un altre parentiu.

Un diari de Saragossa diu que aquest any ha disminuít molt la matrícula oficial en las escuelas de mestres d' aquella provincia.

Es clá; estudiar per una carrera per després no rébrer los sous que ab ella s' hi guanyan, no dona.

L' última moda importada de Fransa, per suposat, y que ja 's segueix á Madrid, es la de portar las senyoras una esquella petita d' or, de plata ó de níquel, penjada al coll ab una cinta de seda; y diuhen que figura una campana que toca á somatént contra la tranquilítat dels homes.

¿Y las casadas també 'n portan?...

¿Que volen fer tocar á somatént als joves?

Pel demés, si aquesta moda prospera, ja 'ns podém preparar á taparnos las orellas pels passeigs.

En l' impropri local dels jutjats, s' hi fan obras per aixamplar los locals de 'ls Secretaris d' instrucció.

Tot lo que 's gasti en aquell edifici, es tirarho al mar. Lo que 's tindria de fer es activar las obras del edifici per jutjats del passeig de Sant Joan.

A Bilbao, mentres un dentista ambulant, arrencava un caixal á un individu, aquest li va fer corre 'l rellotje.

Debia ferho per indemnisarse un xich del mal que li causaria ab l' estiragassada.

De totas maneras l' home se 'n va aná sense 'ls caixals y ab lo rellotje. Entrada per sortida.

En un poblet de Sevilla se trova en gravíssim estat un subjecte molt conegut en aquella capital, á qui l' arcalde del poble junt ab un altre individu van bastonejarlo, enfonzantli dugas costellas.

¿Eh quin arcalde mes apropósit pera fer eleccions pantorrilleras?

Lo butxí de l' Habana ha presentat una instáncia al gobernador, dient que renuncia al empleo per massa feyna que li dona, ja que en poch temps ha tingut de fer 38 execucions.

Prefereix, renunciant lo cárrech, sufrir 17 anys de presiri á qué estava condemnat per haber mort á un xino, als 21 mesos que li faltan per quedar en complerta llibertat.

Lo motiu que 'l fa renunciar es lo que 'ns dol; que pel demés, valdament renunciessen tots los butxíns que hi ha y puga haberhi.

En l' Exposició de Chicago un pianista tot sol, tocará a la vegada 400 pianos. No 's creguin que tingui 400 mans, no. Tocará tots los pianos de cop per medi d' un aparato eléctrich.

Sembla que l' Arcalde ha disposat que 's retiri 'l permís que tenían algunas empresas de cotxes, de tenir bestias de reata á la plassa del Angel y devant de l' iglesia de Sant Jaume.

Es clá que aixó de fer servir d' estable 'ls carrers y de molestar als vehins dels punts de parada de las bestias, no pot anar.

Y després que per causar aquestas moléstias al públich, no deuen esser grans los estalvis de las empresas, hábent de tenir tot lo dia dugas caballerias en aquells sitis, ab los seus mossos corresponents.

¿Si sembla que encara hi habían de sortir perdent!

Ha sigut detinguda en Valencia una molt coneguda tiple cómica qual nom concorda ab las inicials J. C. acusada del crim de infanticidi.

Be, res, los resultats de las temporadas de nou mesos.

Lo nostre company y colaborador D. Joseph Feliu y Codina ha obtingut en Madrid un éxit notable ab lo drama *Un libro viejo* que ha representat en aquella capital la companyia Mario-Vico, manifestant los periódichs madrilenys que 'l senyor Vico desempenya l' obra magistralment.

Rebi 'l nostre amich la mes coral enhorabona per la victoria alcansada.

Repichs

Diuhen alguns periódichs andalussos que l' any vinent hi haurá á Sevilla un congrés de toreros.

Com que 's trobaran los congregats devant d' un *zeñor precedente*, molts d' ells se figurarán que 's troban á la plassa y en compte d' un discurs, farán un brindis. ¡Com si ho veyés!

En la passada setmana á un pobre home de Figueras se li ocorregué menjar figas d' arrós, per lo qué s' enfilá á una figuera pero ab tant mal acert que se li trencá la rama, quedant mort al acte de caurer á terra.

De sentir es aqueixa sensible desgracia.

Es alló que lo nostre Antonet (cego) deya en vida:

... ab las figas d' avuy dia
no hi aneu atribulats,
que 'l pujar á la figuera
sol doná mals resultats.

Y quan ell ho deya, poden creure que parlava per experiéncia.

Lo dilluns de la setmana passada, várem veure als romers que, arribant de Montserrat, váren anar á la Mercé.

La colla anavan voltada de municipals y polissóns.

¿Que hi había por de qué 'n fessin alguna?

No ho creyém, perque feyan cara de molt mansos. Las romeras, no: ellas feyan cara de mansas.

En lo poble de Balsareny, l'estanch está sense tabaco, y 'ls que volen fumar, han d'anar á fer provisió dugas horas lluny.

Ab aixó y vendre 'l tabaco dolent, pot sé l'Arrendataria logrará que la gent s'estigui de fumar.

S'ha obert una subscripció á París per eregir una estátua á Boulanger.

¿Que la farán en actitud de matarse?

De resultas de haberse topat dos trens en l'estació d'Aumale, han resultat una dotzena de ferits, dos d'ells de gravetat.

¡Dimontri de carrils!

¡Veyám si d'aquesta invenció del nostre sigle n'haurém de dir una desgracia!

Diuhem que ha desaparegut de Sevilla, sense que se sá-piga ahont para, un sacerdot, director d'un colégi de segona ensenyansa, emportánsen lo depósit de molts alumns interns, que acabavan de fer lo pago per endavant d'un trimestre.

Deuhen estar molt tranquils
colegials y sas familias.
Tractantse d'un capellá,
prou que 'ls hi dirá de missas.

Lo día 9 d'aquest mes, á las 9 y minuts (tot son nous y vuyts), se va produhir en Nápoli lo miracle de la liquefacció de la sanch de Sant Genaro. Lo poble dedueix de aquest fet favorables pronóstichs.

A veure. Pot ser ab aixó cambiarán las famosas costums napolitanas.

Aixís, los napolitans anirían mes endavant.

Telegramas

Lisboa.—Ha terminat lo sumari del ruidós procés sobre violació y envenenament de una noya en un convent. S'ha confirmat lo processament de la trinitaria germana Colecta, acusada d'envenenament voluntari en la persona de l'educanda Clara Mattos. També ha sigut confirmat lo processament d'altras personas complicadas en aquell succés.

Los periódichs católichs que negavan lo fet criminal, quedan lluhits.

CURASAO.

Castelló.—En Almedijar s'ha suicidat un subjecte de 62 anys, tirantse d'una finestra de casa séva dalta-baix del carrer.

Tant aquest, com Boulanger, com la Vilt, que tots passan dels 50, 'ns demostran que no sempre es cert que 'ls anys fassen posá enteniment.

T. IBA.

Reus.—Estém de gresca. Ja n'hi fará deu céntims quan s'acabi, que será quan mudém de batlle.

PAN TOR RILLAS.

BIBLIOGRAFIA

S'ha imprés á Reus, ab lo titol de: *Sagramental*, un volum de poesias del nostre colaborador D. J. Aladern, ab un prólech de D. P. Gener. Si bé es desigual lo mérit de las diferentas composicions que enclou lo llibre, algunas d'ellas revelan á un verdader poeta en son jove autor.

L'edició es luxosa.

També un altre colaborador nostre, D. Francesch Marull, ha publicat en aquesta capital la séva recomenable oda *Al mar*, que va ésser objecte de distinció en lo primer certámen literari de Palamós. La portada del llibret va decorada ab una bonica vinyeta alegórica de D. Julián Bastinos.

A un y altre company aghim la remesa que 'ns han fet respectivament d'aquestas publicacions.

PLASSA DE TOROS

Funció verdaderament «Mónstruo»

¡¡JO!!

El XIULAT, nom que m'he guanyat en las plassas de Madrit, Saragossa y Lleyda, vinch á donarvos una funció escullida y *mónstruo* en lo torín espanyol.

El XIULAT, capejará al toro *Reformista*.

El XIULAT, posará banderillas al toro *Sivella*.

El XIULAT, matará al toro *Condemnat*.

El XIULAT, llegirá *poesias* sevas.

El XIULAT, fará un discurs sobre *história*.

El XIULAT, tirarà al blanch ab lo fusell *Mausser*.

¡Tot ho fará el XIULAT!

La demès part de la companyia de El XIULAT, está composta de gent de *pantorrillas*, tan numerosa que ella sola guanya qualsevol elecció quan vé 'l cas.

El XIULAT té ademès un bombo d'*época* y un timbal de *dinastia* timbalesca, ab los quals executa sòrts extraordinárias que li han valgut molts bitllets de Banch en totas las plassas d'Espanya y molts aplausos del Nort-América ahont també hi ha tractat.

Per últim el XIULAT executarà la gran pantomima, titulada:

LA CRISIS PERSONAL

en la qué s'hi veu una sorprenenta bellugadissa de gent que cambia de casaca.

Que vagi tothom á veure al XIULAT, que es digne del seu nom.

A las quatre *estacions*.

Entrada: la cuota de contribucions.

No hi haurá sol.

CORRESPONDENCIA

Se publicarà tot ó part de lo que han remés los senyors M. Solá, A. Fernandez, M. Gardó, Pere Lloret, V. S. Torres, P. Colomer, Marangí, J. T. R., Oriach, R. Ojeda, Amadeo, A. Rius, y Mayet.

No pot publicarse lo que han remés los senyors Bufalunguets, J. Peyró, F. Torres, R. Llei, Joan Umbert, M. Roger, Obedralvo, y A. Punsoda.

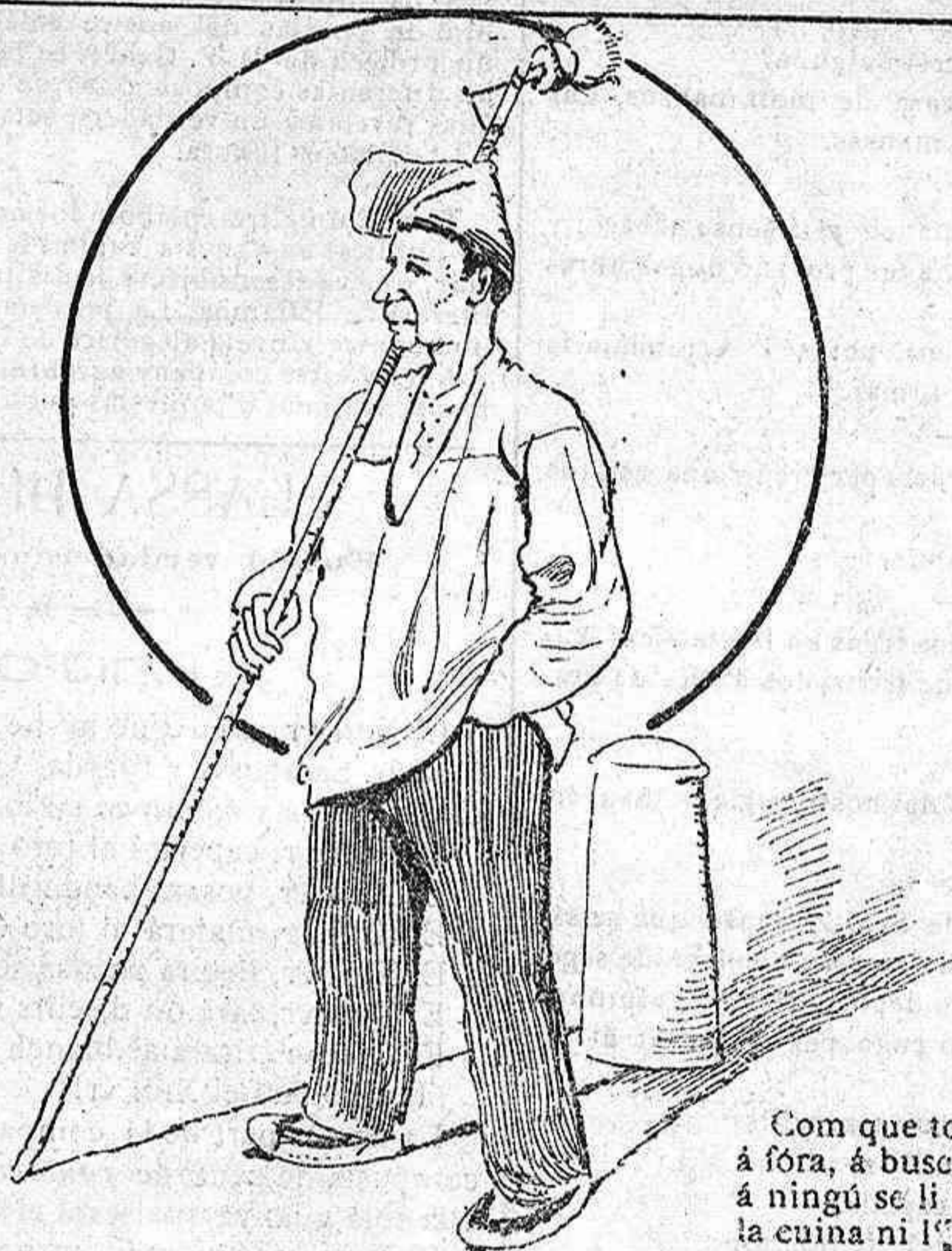
D. Lluís Salvador: ¿Podém contar en qué lo que 'ns ha remés per l'*Almanach* no ho ha remés á ningú mes? Li supliquém contestació.

Repetim, que 'ls que han remés exlussivament per l'*Almanach* y no 's troban en la Correspondencia, es perque 'ls travalls los hi son admesos.

D. Joan Mallol: Hab-nisenos notificat que la majoria de travalls que tenim de V. publicats, son en el fondo copiats, no 'ns atrevim á insertar res de lo que 'ns ha remés, sense tenir la seguritat de que es original.

L' EMBLANQUINADOR

Com que tothom se 'n ha anat
à fóra, á buscá fresqueta,
á ningú se li ha embrutat
la cuina ni l'escaleta.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA-ANUNCI

Aquell que tingui mal d' *há*,
prengui una *lot* de «pastillas
de las cent mil maravillas»
y estará dos com ningú.

PAU REPICA-TALÓNS.

MUDANSA

Lo *tot* de 'n *Total* Muntadas
per no saber la llió
li pegá ab un fort bastó
un gran tip de garrotadas.

PAUHET DE LA CINTA.

ANÁGRAMA

Me deya ahír la Maria
que Sant *Tot* es pel *Total*
y que fort m' ho sostenia;
llavoras li vaig dí 'l día
y va cellar, la animal.

J. ARÁN.

LOGOGRIFO NUMÉRIC

- 3—Consonant.
- 8 5—Nota musical.
- 7 6 7—Nom de dona.
- 3 5 4 7— » »
- 1 7 3 3 2—Un vehicul.
- 8 7 3 3 5 7—Poble catalá.
- 4 2 3 4 2 8 7— » »
- 1 2 3 4 5 6 7 8—Carrer de Barcelona.
- 7 6 4 2 6 5 7—Nom de dona.
- 4 7 3 3 2 8—Carrer de Barcelona.
- 4 5 7 6 7—Poble catalá.
- 4 2 3 2—Un cuadrúpedo.
- 4 5 7—Parentesch.
- 6 2—Negació.
- 1—Consonant.

J. ESPASA.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—*Mus-sol*.
Anagrama.—*Anita*.—*Tiana*.

Sinonimia —*Fernando*.
Endevinalla.—*La bala*.
Logogrifo numéric.—*Manuel*.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de subscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pta.
Cuba y Puerto Rico id.	2 "
Extranger id.	2'50 "
Número corrent.	0'10 "
„ atrassat.	0'20 "

NOTA—Tota reclamació podrà diri-
girse á la Administració y Redacció del
periódich, carrer de Sant Ramó, n.º 5.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barña

Agents de LA TOMASA en Paris:

Mme. Schneider, Kiosque 50, Boulevard Montmartre
Mme. Lemaitre, Kiosque 34, des Italiens.

Almanach de LA TOMASA

PERA 1892

= Está en preparació. = = Preu: 2 RALETS. =

Los Srs. Corresponsals se servirán enviar á la major breuetat possible la nota del
número de exemplars que necessitin.